

Gin-utang nga dugo sang tirano

Report sa Tawhanong kinamatarung sa ulihi nga mga bulan sa pwesto ni Rodrigo Duterte

Ang Bayan | Hulyo 16, 2022

Nagtapos ang rehimen ni Rodrigo Duterte nga basa ang banwa sa dugo sang linibo nga biktima sang napaslawan nga todo-gera sang tirano. Tuman kalaba sang listahan sang mga kaso sang abusado nga mga suldado kag pulis nga ginlupig kag ginpwera ang pumuluyo sa mandu sang kriminal sa gera. Sa ulihi nga bunat sang malaut nga gera ni Duterte sa unang tunga sang 2022, linibo pa nga sibilyan kag wala sang inugbato nga mga rebolusyonaryo ang ginsakmal sang mga paglapas sa tawhanong kinamatarung.

Nalista sang Ang Bayan (AB) ang indi magnubo sa 137 kaso sang nagkalainlain nga porma sang paglapas halin Enero tubtob Hunyo 2022. Nagalab-ot sa 5,843 ang nangin biktima sang mga kaso nga ini, kon sa diin masobra 91% biktima sang mga atake sa komunidad. May 166 biktima man sang mga pagpang-aresto kag detensyon. Samtang, 40 indibidwal ang ekstrahudisyal nga ginpatay, kag may pito nga iban pa ang nakaluwas nga gintarget sang mga pagpamatay. (*Lantawon: Listahan 1. Mga Paglapas*)

Ulihi nga ginpagwa sang AB ang gintipon nga mga report sa tawhanong kinamatarung sang unang semana sang Disyembre 2021. Pagkatapos ang amo nga report, nakalista pa sang napulo ka biktima sang pagpamatay sa sulod lang sang bulan nga ina. May 1,560 residente man sa lima ka barangay sa Palimbang, Sultan Kudarat ang pilit nga ginpabakwit sang Disyembre 9, kag 160 man sa Capiz kag Iloilo sa duha ka semana nga militarisasyon sang Disyembre 14-27. Nagalab-ot man sa 100 residente ang nagbakwit bangud sa pagpanganyon sa Lagonoy, Camarines Sur sang Disyembre 28.

Indi lang mga numero ang linibo nga biktima sang mapiguson nga gera ni Duterte. Kada marka sa listahan sang mga berdugo sang rehimen may katumbas nga ngalan sang mangunguma, tumandok, mamumugon kag iban pang nagakalisod kag pigos nga sahi kag sektor. Sa umpisa pa lang, sila ang nag-agi sang pinakamabaskog nga atake. Ginbusalan lakip ang ila mga singgit para sa katarungan.

Halin Enero tubtob Hunyo, nagapanguna sa listahan

Unang Tunga 2022		
Tipo sang Paglapas	Numero sang Kaso	Numero sang Biktima
Forcible Evacuation And Displacement	7	4342
Food And Economic Blockade	6	1000
Arrest And Detention	36	166
Violent Dispersal Or Restriction Of Mass Actions	3	96
Threat, Harassment, Intimidation	39	88
Illegal Search And Seizure	4	85
Extrajudicial Killing	19	40
Frustrated Killing	6	8
Abduction	4	6
Violation Of The Rights Of Hors De Combat	4	4
Destruction Of Property	5	4
Torture	2	2
Physical Assault And/Or Injury	2	2
Kabilugan	137	5843

Listahan 1. Mga paglapas

sang mga biktima amo ang mga tumandok (2,206), mamumugon (2,000) kag mangunguma (1,514). (*Lantawon: Listahan 2. Ang mga Biktima*) Masunod sa listahan sang mga biktima amo ang ila mga kasahi kag tagatib-ong sang ila kaayuhan halin sa mga progresibo kag militante nga organisasyon, kag mga kritiko sang gubyrno. Naglab-ot sa 78 ang mga biktima nga katapu sang organisasyong masa sa idalom sang Makabayan kag Bayan.

Ang mga nanglupig: ang mga mersenaryo sa Armed Forces of the Philippines (AFP) kag Philippine National Police (PNP), lunsay mga unipormado o nagbayu-sibilyan. Ang mga pamaagi sa pagsakup sa mga komunidad, pagbansag nga “terorista” nga sang ulihi pat-ud nga magakadto sa asasinasyon, pagdukot, pagpang-aresto kag tortyur, pila lang sa mga natun-an nila halin sa mga adbayer kag tagahanas-militar sang US. Halin sa indoktrinasyon, pondo, armas kag tuigan nga mga paghanas, epektibo sila nga nangin katuwang sang militar sang US sa todo-gera nga kontra-insurhensya sa pungsod.

Madamuan ang target

Sining 2022, naglab-ot na sa 166 ang numero sang mga batalyon pangkombat sang AFP kag PNP, nga mas madamo sangsa nagligad nga tuig. Kag nagaatake ang mga ini sa mga baryo kag komunidad. Sa panahon nga sakup sining report, nagapanguna gihapon sa kadamuon ang gindagit nga biktima amo ang mga paglapas nga nagatarget sa mga komunidad. Partikular diri ang pilit nga pagpabakwit kag dislokasyon nga nagrekord sang masobra 4,340 biktima. Nagalab-ot man sa 1,000 ang biktima sang blokeyo sa pagkaon kag ekonomya.

Ang mga numero nga ini kabahin lang nga laragway sang linibo nga biktima. Partikular sa kaso sang blokeyo, ang nalista nga numero sang mga biktima sa isa ka banwa lang sa isla sang Mindoro. May apat ka banwa pa sa amo nga isla, kag isa sa Lanao del Sur nga wala nakalista sang mga biktima.

Malaparan kag wala-pili ang mga atake nga ini, nga hayagan nga wala konsiderasyon sa interes sang mga bulnerableng sektor pareho sang mga tigulang, kababainhan kag mga bata. Masami, ang mga paglapas nga ini may kumbinasyon sang malawigan nga okupasyon, pagpanganyon, kag pagpamomba kag istraping halin sa ere. (*Basahon ang kaangut nga report sa cpp.ph.*)

Halin 2020, sige-sige nga naglista sang pinakamadamo nga biktima sang mga atake sa komunidad, bisan pa ang paglapas nga ini wala nakalista sang pinakamadamo nga insidente. Base sa nagligad nga report, ang ginkumbinar nga numero sang mga biktima sa mga kaso sang pilit nga pagpabakwit kag blokeyo masobra 37,000 (51 kaso) sang 2020 kag masobra 23,000 (27 kaso) sang 2021. (*Lantawon: Listahan 3. Tuig-tuig nga teror*)

Sektor o Grupo	Numero sang Biktima
Tumandok	2206
Mamumugon	2000
Mangunguma	1514
Makabayan/Bayan	78
CPP-NPA-NDF	32
Iban pa	11

Listahan 2. Ang mga biktima

Tipo sang Paglapas	2020-Unang Tunga	2020-Ikaduhang Tunga	2021-Unang Tunga	2021-Ikaduhang Tunga	2022-Unang Tunga
Arrest And Detention	110	102	102	49	36
Threat, harassment, intimidation	0	0	0	0	39
Extrajudicial Killing	33	38	64	40	19
Forcible Evacuation And Displacement	14	6	13	13	7
Food And Economic Blockade	29	2	1	0	6
Frustrated Killing	5	5	6	6	6
Destruction Of Property	16	4	6	5	5
Violation Of The Rights Of Hors De Combat	4	3	0	0	4
Abduction	1	0	6	1	4
Illegal Search And Seizure	19	12	15	3	4
Violent Dispersal Or Restriction Of Mass Actions	2	0	0	0	3
Torture	6	9	4	5	2
Physical Assault And/Or Injury	10	14	7	5	2
Demolition	2	1	1	0	0
Curfew Implementation	2	1	0	0	0
Rape/Sexual Molestation	0	0	2	1	0
	357	233	261	205	137

Listahan 3. Tuig-tuig nga teror

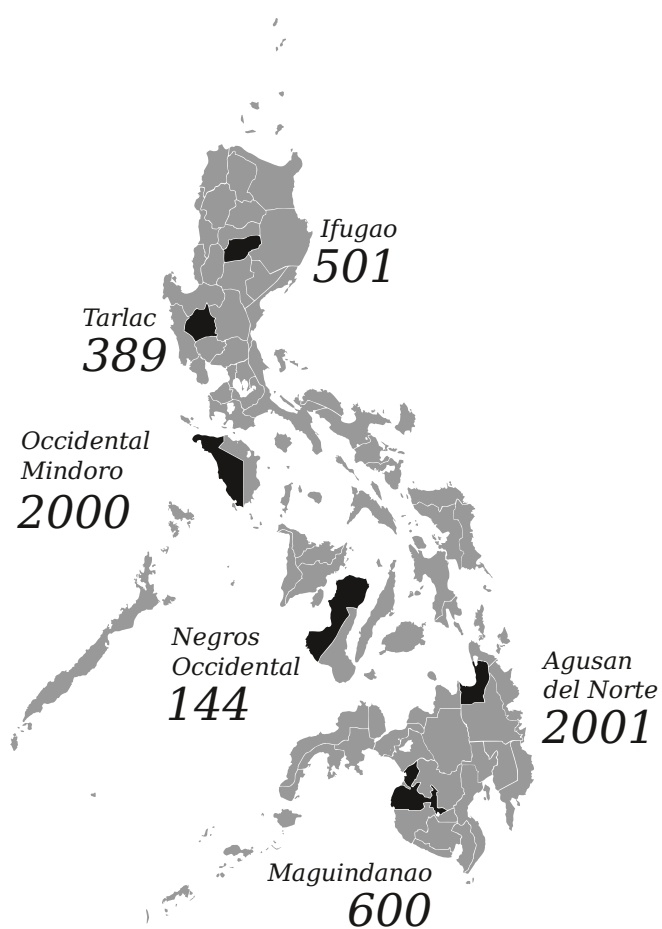
Mahilera man bilang atake sa komunidad ang madamuan nga pagpangdakup kag pagkulong sang Hunyo 9 sa ginatawag nga Tinang 94. Ini ang tawag sa grupo sang mga mangunguma kag ila mga supporter nga naglunsar sang kolektibo nga pagtalauma sa Hacienda Tinang sa Concepcion, Tarlac. Ang numero nga ini nagpadaku sa numero sang mga biktima (166) sang mga pagpang-aresto kag detensyon kumparar sa nagligad nga tunga sa tuig (135), bisan pa naggamay ang numero sang mga kaso kumparar sa pareho nga panahon.

Ginwaslikan ang iban nga prubinsya

Sa ulihi nga sikad sang pasismo ni Duterte, talalupangdon ang pagdamo sang mga biktima sa mga prubinsya sang Agusan del Norte, Occidental Mindoro, Maguindanao, Ifugao kag Tarlac. (*Lantawon: Listahan 4. Ginpuntirya nga mga prubinsya*)

Nagtaas man ang numero sang mga biktima sa Negros Occidental, nga naglista sang pinakamadamo nga kaso sang paglapas (21) sa sulod sang sakup nga panahon. Ginasundan ini sang Sorsogon nga may 15 kaso, kag Metro Manila (12 kaso). Halin 2020, ang ulihi nga tatlo nga nasambit nga lugar nag-agi sang si-ge-sige nga mga paglapas sa tawhanong kinamatarung.

Masiling nga nangin pokus sang mga atake sang nagahingapos nga rehimeng Duterte ang mga prubinsya nga nasambit. Sa pihak nga bahin, mahimo nga wala ginareport ang mga masingki pa nga paglapas sa ibang prubinsya dulot sang mas limitado nga pamaagi para mapaabot sang pumuluyo ang mga atake sa ila. Halimbawa, halin 2020 pirme nga kabahin ang Northern Samar sa may mga pinakadamo nga paglapas. Halin naman sa 78 kaso sang ulihing kwarto sang 2021 naglista lang sang duha ka kaso sa prubinsya. Pero, masami nga unod sang mga balita ang mga inaway sa tunga sang BHB kag mga sulda-do kag pulis, nga patimaan sang mabaskog nga operasyon militar sa prubinsya.

Listahan 4. Ginpuntirya nga mga prubinsya

Gawi-hayop sa mga rebolusyonaryo

Bangud wala sang layi sang gera nga ginakilala kag ginarepeto, gani mga barbaro kon mag-away ang armadong mga alagad sang nagligad nga rehimen. Sa panahon nga sakup sining report, indi magnubo sa 15 Pulang hangaway kag lider sang Partido Komunista ng Pilipinas nga wala sang ika-sarang nga magbato ang ginpatay sang mga tinawo sang AFP kag PNP. Nangin kabahin sang mahigko nga taktika sang rehimen ang paglikida sa nadakop nga rebolusyonaryo para tabunan ang mga paglapas sa mga pagsulundan nga nagasakup sa mga imbolbado sa gera.

Lakip diri ang may balatian nga konsultant sang National Democratic Front of the Philippines (NDFP) nga si Pedro Codaste (Ka Gonyong) kag pareho nagapaayo nga Pulang hangaway nga si Ka Sandro. Gindukot ang duha sa ginadayunan nila nga balay sa Cagayan de Oro sang ikatatlo nga semana sang Enero kag pila ka adlaw nga ginpaantus. Gintuhaw sang 4th ID ang ila mga bangkay sa masiok nga bahin sang Barangay Kalabugao, Impasugong sa kaiping nga prubinsya sang Bukidnon kag ginpagwa nga lunsay napatay sa inaway.

Pareho man sini ang pamaagi sang pagpatay sang Disyembre 2021 sa mga lider sang Partido nga sanday Menandro Villanueva kag Sandra Reyes. Pareho nada-kop sang buhi ang duha ka kaupod, gintortyur kag ginpatay sa himu-himo nga inaway. Samtang, wala pa ginatuhaw ang mga konsultant sang NDFP nga sanday Ezequiel Daguman kag Edwin Alcid nga magkasunod nga gindukot sa separadong prubinsya sang una nga semana sang Enero. Isa pa ka sibilyan nga upod ni Alcid ang gindalahig sa pagdukot.

Nagsingki nga teror sa panahon sang eleksyon

Talalupangdon sa ulihi nga mga bulan ni Rodrigo Duterte sa poder ang panahon sang eleksyon, kon sa diin ginkumbinar sa dalagkuan nga elektronikong pagdinaya ang mga atake batuk sa mga pangmasang organisasyon. Ginbutang sa poder sang amo nga pagpangdaya kag pagpamintas si Marcos Jr kag si Sara Duterte nga nagpanumbalik sa ginakangil-aran nga pamilya Marcos, kag nagsiguro sa pagpabilin sa gahum sang pamilya sang tiranong Duterte. Nagalaum si Rodrigo Duterte nga sa sini makalikaw siya sa imbestigasyon sang mga biktima sang iya kriminal nga mga gera.

Ginsala sa kabilugan nga report ang mga kaso nga makabig nga direkta may angut sa eleksyon, kag nakalista sang indi magnubo sa 44 nagkalainlain nga kaso sang paglapas sa tawhanong kinamatarung. Pinakamadamo diri (24) mga kaso sang pagpamahog, pagpangipit kag intimidasyon nga nagatarget sa mga organisador kag tagasuporta sang Makabayan. Kasugpon ini sang 77 kaso sang pareho nga mga paglapas sa nauna nga tunga sa bulan, nga nagapakita sang sustenidong atake sa mga nasambit. (*Tan-awon: Listahan 5. Teror sa Eleksyon*)

Pinakamadamo ang nangin biktima sa Cavite, pagkatapos bug-os nga gindalahig ni Rep. Jesus Crispin Remulla (subong Sekretaryo sang Department of Justice) sa armado nga rebolusyonaryong hublag ang 47,000 nga nagtambong sa rali pangkampanya sang tandem Robredo-Pangilinan sang Marso 4. Pila ka adlaw pagkatapos sini, 11 organisador kag myembro sang Makabayan ang gin-aresto sa Silang sa amo nga prubinsya.

May ara man pito nga nalista nga biktima sang ekstrahudisyal nga pagpamatay, kag anom nga gindukot.

Tipo sang Paglapas	Numero sang Kaso	Numero sang Biktima
Threat, Harassment, Intimidation	24	33
Arrest And Detention	9	21
Abduction	4	6
Extrajudicial Killing	3	7
Physical Assault And/Or Injury	2	7
Illegal Search And Seizure	2	1

Listahan 5. Teror sa eleksyon

May mga adlaw sang pagpanukot

Mabug-at nga hangkat para sa mga biktima, pamilya kag mga tagasakdag sang tawhanong kinamatarung nga agumon ang katarungan sa mapintas kag mahigko nga gera sang nagligad nga rehimen, kag labi na sa idalom sang gubyernong Marcos 2 labi nga nangin malaut ang mga atake sang militar kag pulis sa pumuluyo.

Ano man kadaku ang sablag, pursigido ang pumuluyo sa pagpasabat kay Rodrigo Duterte sa iya nga mga krimen sa inaway, upod sang iya mga berdugo nga kumander kag heneral. Nagabaskog man ang singgit sang pagpauntat sa pagpamomba kag pagpanganyon, kag pagpadalagan sang US sa kontra-insurhensyang gera sa pungsod. Dugang pa, ang mga pagtinguha sang pumuluyo para sa katarungan ginasabat sang BHB sa pagsilut sa berdugo nga mga yunit sang militar kag pulis kag ila nga mga kumander.

 www.cpp.ph
 ang.bayan@cpp.ph
 @cpp_angbayan1